

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES
Ensenyament de Dret
(Pla 2002)

TEORÍA DEL DRET

PRIMER CURS
Primer Quadrimestre
CURS 2002-2003

Assignatura Troncal
Crèdits Totals: 6

PROFESSORS:

Dr. Mario Ruiz Sanz
Dra. Àngels Galiana Saura

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI
FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES
ENSENYAMENT DE DRET
Curs 2002/2003. Plà 2002

TEORIA DEL DRET

Assignatura troncal de primer curs. Primer quadrimestre

6 crèdits. Crèdits teòrics: 3; crèdits pràctics: 3

Professors de l'àrea de Filosofia del Dret:

Dr. Mario Ruiz Sanz

Dra. Angels Galiana Saura

OBJECTIUS: Introduir a l'alumne en el coneixement del Dret i de les seves relacions amb la societat i la cultura. Per aquesta tasca propedèutica i formativa, i sense olvidar el component reflexiu i crític, es tractarà d'explicar i desenvolupar conceptes bàsics per al Dret com són el de norma i ordenament jurídic, o el de dret subjectiu, deure jurídic i sanció, entre altres, així com les repercussions sobre el sistema de fonts i la interpretació jurídica.

PROGRAMA DE L'ASSIGNATURA:

TEMA I. INTRODUCCIO AL CONCEPTE DE DRET

I. Algunes qüestions sobre la definició del Dret.

 I.1. Notes preliminars sobre la noció de Dret.

 I.2. Problemes de definició: ambigüitat i vaguetat.

II. Les concepcions del Dret. La polèmica entre el jusnaturalisme i el positivisme jurídic.

 II.1. Introducció. La tridimensionalitat del Dret. La distinció entre concepte i concepció.

 II.2. Les concepcions del Dret.

 II.3. Jusnaturalisme i positivisme jurídic.

TEMA II. DRET I ALTRES ORDRES NORMATIUS

I. Introducció. La distinció entre «ser» i «haver de ser».

II. Dret i altres ordres normatius.

III. Dret i usos socials.

IV. Dret i moral.

- IV.1. Les esferes de la moral.
- IV.2. Trets diferencials entre moral i Dret.
- IV.3. Connexions entre Dret i moral. La relació entre el Dret i la moral en el jusnaturalisme i el positivisme jurídic.

TEMA III. DRET I ESTAT

- I. Dret i poder.
- II. L'Estat de Dret.
 - II.1. Orígens i caràcters.
 - II.2. Estat liberal de Dret.
 - II.3. Estat social de Dret.
 - II.4. Estat constitucional.
- III. La crisi de l'Estat nacional.

TEMA IV. LA NORMA JURIDICA

- I. Prescripcions i normes.
 - I.1. Les diferents funcions del llenguatge.
 - I.2. Tipus de normes segons von Wright.
- II. Estructura i classes de normes jurídiques.
 - II.1. Supòsit de fet i conseqüència jurídica.
 - II.2. Altres perspectives d'anàlisi.
 - II.3. El caràcter: normes imperatives i normes permisives.
 - II.4. Consideració especial de les normes permisives.
 - II.5. El contingut: normes abstractes i concretes.
 - II.6. La condició d'aplicació. Normes jurídiques hipotètiques.
 - II.7. Les classes de normes jurídiques segons l'autoritat.
 - II.8. El/s subjectes normatius: normes generals i particulars.
 - II.9. L'ocasió: marc territorial i temporal d'aplicació.
 - II.10. La promulgació: normes escrites i consuetudinàries.
 - II.11. El problema de la sanció.
- III. Normes de conducta i normes d'organització: la seva funció.
- IV. Sobre regles i altres enunciats. Especial atenció als principis jurídics.

TEMA V. EL DRET COM A ORDENAMENT JURIDIC

- I. La noció d'ordenament juridic.
- II. Sobre la unitat de l'ordenament juridic.
 - II.1. La noció de validesa.
 - II.2. La solució de la jerarquia normativa i la «norma fonamental» (Kelsen).
 - II.3. El criteri de la «regla de reconeixement» (Hart).

Examen final. Prova combinada entre qüestions tipus test i preguntes amb respostes curtes. L'examen serà únic i global, sense distinció entre preguntes provinents de classes teòriques o pràctiques.

II.4. El criteri del reconeixement pels òrgans d'aplicació.

II.5. Plantejaments actuals sobre la regla de reconeixement.

III. Sobre la plenitud de l'ordenament jurídic.

III.1. Les llacunes del Dret i la seva integració.

IV. Sobre la coherència de l'ordenament jurídic.

IV.1. Les antinòmies jurídiques i els seus criteris de resolució.

TEMA VI. LES BRANQUES DE L'ORDENAMENT JURÍDIC

I. Introducció.

II. Dret públic i dret privat.

II.1. Qüestions preliminars.

II.2. Possibles criteris de distinció.

II.3. Notes sobre l'evolució de la relació.

II.4. Valoració del significat actual de la distinció.

III. Les branques de l'ordenament jurídic.

III.1. Les branques del Dret públic.

III.2. Les branques del Dret privat.

III.3. Dret internacional.

TEMA VII. CONCEPTES JURÍDICS FONAMENTALS

I. El deure jurídic.

I.1. Introducció històrica.

I.2. Concepte i funció.

I.3. Estructura. Les concepcions de Kelsen, Ross i Hart.

I.4. Conclusió.

II. El dret subjectiu.

I.1. Introducció.

I.2. El concepte de dret subjectiu.

I.3. Les modalitats de drets subjectius (Hohfeld i Ross)

III. L'acte i la relació jurídica.

III.1. Fets i actes jurídics.

III.2. Invalidesa i ineficàcia dels actes jurídics.

III.3. Classes de relacions jurídiques.

IV. La sanció jurídica.

IV.1. Introducció.

IV.2. El concepte de sanció en l'imperativisme jurídic.

IV.3. La revisió del concepte de sanció.

TEMA VIII. LES FONTS DEL DRET

- I. Concepte i tipologia de les fonts del Dret.
- II. La Constitució. Aproximació al seu concepte.
- III. La Llei.
 - III.1. El concepte de "llei".
 - III.2. Característiques de la llei.
 - III.3. Tipus de normes amb força de llei.
 - III.4. La crisi de la llei com a font del Dret.
- IV. Els reglaments.
- V. El costum.
 - V.1. Concepte.
 - V.2. Relacions entre llei i costum.
- VI. Principis generals del Dret i equitat.
- VII. La jurisprudència.
 - VII.1. Concepte.
 - VII.2. Sistema continental i sistema anglosaxó.
 - VII.3. La jurisprudència com a font del Dret.

TEMA IX. SOBRE LA INTERPRETACIÓ JURÍDICA

- I. Creació i interpretació del Dret.
 - I.1. El model tradicional.
 - I.2. La crítica de la tesi tradicional.
- II. Sobre la interpretació de la Constitució.
 - I.1. Sentit de la interpretació constitucional.
 - I.2. Interpretació «de» la Constitució.
 - I.3. Interpretació «des de» la Constitució.

TEMA X. JUSTICIA I VALORS JURÍDICS

- I. Justícia i Dret.
- II. Teories de la justicia.
- III. Aproximació als valors jurídics.
 - III.1. Els valors superiors.
 - III.2. La llibertat i la igualtat com a valors jurídics.
 - III.3. Altres valors jurídics.

BIBLIOGRAFIA BASICA

Classes teòriques

VV.AA. (J. de Lucas, coord.), *Introducción a la Teoría del Derecho*, Valencia, ed. Tirant lo blanch, 1997 (3ª edición).

VV.AA. (J. de Lucas, coord.), *Introducció a la Teoria del Dret*, València, ed. Tirant lo blanch, 1995.

Classes pràctiques

VV.AA. (Mª J. Añón y otros), *Materiales y ejercicios de Teoría del Derecho*, Valencia, ed. Tirant lo blanch, 1995.

BIBLIOGRAFIA GENERAL

- ATIENZA, M., *Introducción al Derecho*, Barcelona, ed. Barcanova, 1985.
- BOBBIO, N., *Contribución a la Teoría del Derecho*, Madrid, ed. Debate, 1990.
- BOBBIO, N., *Teoría general del Derecho*, Madrid, ed. Debate, 1991.
- CALVO, R., *Teoría del Derecho*, Madrid, ed. Tecnos, 1992.
- DE ANGEL, R., *Una Teoría del Derecho (introducción al estudio del Derecho)*, Madrid, ed. Civitas, 1993 (6^a ed.).
- DIEZ-PICAZO, L., *Experiencias jurídicas y Teoría del Derecho*, Barcelona, ed. Ariel, 1993 (3^a ed.).
- GUASTINI, R., *Distinguiendo. Estudios de teoría y metateoría del Derecho*, Barcelona, ed. Gedisa, 1999.
- LATORRE, A., *Introducción al Derecho*, Barcelona, ed. Ariel, 1993.
- MARTINEZ ROLDAN, L., *Curso de Teoría del Derecho y metodología jurídica*, Barcelona, ed. Ariel, 1993.
- NINO, C. S., *Introducción al análisis del Derecho*, Barcelona, ed. Ariel, 1983.
- PEREZ LUÑO, A.E., *Teoría del Derecho. Una concepción de la experiencia jurídica*, Madrid, ed. Tecnos, 1996.
- RIDDALL, J.G., *Teoría del Derecho*, Barcelona, ed. Gedisa, 1999.
- SORIANO, R., *Compendio de Teoría general del Derecho*, Barcelona, ed. Ariel, 1993 (2^a ed.).
- VV.AA., *244 preguntas de introducción al Derecho*, Barcelona, ed. Ariel, 1986.
- VV.AA. (L. Prieto, coord.), *Lecciones de Teoría del Derecho*, Madrid, MacGraw-Hill, 1997.
- VV.AA. (G. Peces-Barba y otros), *Curso de Teoría del Derecho*, Madrid, Marcial Pons, 1999.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA

Caldria consultar, per a cada tema específic, la bibliografia continguda en el manual bàsic recomanat.

SISTEMA D'avaluació